

Laura Ruusunoksa

Henkilökohtainen uutisvuosi

Onko mitään tekijää, joka olisi yhdistänyt vuoden 2005 journalistisia ilmiöitä ja aiheita? Tässä Journalismikritiikin vuosikirjassa yhdeksi yhteiseksi nimitäjäksi ehdotetaan henkilökohtaisuutta. WSOY:n sanakirjassa henkilökohtainen selitetään seuraavasti: ”yksityinen, yksilöllinen, persoonallinen, oma-kohtainen; määrähenkilölle nimenomaisesti kuuluva tai ominainen, häneen nimenomaisesti kohdistuva”. Kaikkea tätä journalismi oli tai sivusi vuonna 2005.

Vuosikirjan ensimmäisessä osassa Erkki Karvonen, Laura Kosonen ja Maija-Riitta Ollila käsittelevät poliittisen journalismin ja huhujen sekoittumista, eli juorunalismia (luit oikein). He osoittavat, että yksityisen ja julkisen raja on epämääräinen, sillä persooniin ja paljastuksiin keskittyvät viikkolehdet pysyvät vaikuttamaan myös poliittisen journalismin sisältöihin.

Vuosikirjan toinen teemakokonaisuus luo kaksi katsetta henkilökohtaisuuteen tarkastelemalla blogijulkaisemista. Kuluneen vuoden aikana uskoakseni vain hyvin harva on voinut välttyä sanalta blogi, eli weblog. Blogien oma-kohtaisuus ja persoonallisuus haastavat keskusteluun myös valtavirtajournalismia, ja verkkojulkaiseminen muokkaa yleisöstä tekijöitä.

Yksityisyys ja sen suoja nousevat väistämättä esille myös viime vuoden suurimmassa kotimaisessa uutistapahtumassa, eli Bodom-murhien oikeuskäsittelyn raportoinnissa. Kirjan kolmannessa teemakokonaisuudessa Ari-Matti Nuutila ja Ahti Saarenpää ruotivat Bodom-julkisuutta oikeudellisesta ja osin toisilleen vastakkaisestakin näkökulmasta. Susanna Reinboth puolestaan katsoo asiaa oikeustoimittajan vinkkelistä.

Iskusanat, kuten kilpailukyky, Kiina-ilmiö, globalisaatio ja innovaatio, ovat värittäneet talous- ja politiikan journalismin kieltä vuonna 2005. Kulunut vuosi jää mieleen myös tehtaiden alasajon aikana. Irtisanomis uutisissa yksittäinen – ja yksityinenkin – saa usein edustaa yleistä, jos muutama irtisanottu työntekijä antaa tapahtumille kasvot tai globalisaatiota käsitellään vain yksittäistapauksen avulla. Niko Antin, Heidi Pesonen ja Vilho Rajala käsitte-

levät artikkelissaan maakuntalehtien tapaa kertoa talousalueidensa merkittävistä irtisanomisista. Lotta Lounasmeri puolestaan puntaroi Helsingin Sanomien juttuja, joissa kerrotaan kunnallisten palveluiden kilpailuttamisesta. Erkki Kauhanen nostaa osuuden lopuksi esille kysymyksen innovaatiojournalismista, eli uudella tavalla tulevaisuuteen suuntautuvasta journalistisesta lähestymistavasta.

Kirjan viidennessä teemakokonaisuudessa Marko Ala-Fossi pohtii, miksi radiotarjonnasta tulee vuosi vuodelta yhdenmukaisempaa. Henkilökohtaisuus on jännittävällä tavalla symbioosissa myös mediasisältöjen monistamisen, formaattien kopioimisen ja kvartaalitehokkuuden kanssa. Siis vaikka formaatit yleistyvät ja mediasisältöjä tuotetaan syndikaattiperiaatteella, tarvitaan näiden muottien täytteeksi jotakin yksilöllistä, henkilökohtaista ja persoonallista. Teemakokonaisuuden toisessa jutussa Maarit Jaakkola pohtii, mitä tapahtuu, kun kulttuurikritiikin henkilökohtaisuuden perinne kohtaa tuotteistuvan journalismin paineet.

Myös uskontoa käsitellään journalismissa yksilöllisenä kokemuksena. Vuosikirjan viimeinen juttupari käsittelee sitä, kuinka suomalaiset viestimet kertoivat paavi Johannes Paavali II:n kuolemasta. Johanna Sumiala-Seppäsen ja Liisa Liimataisen analyysissä suomalainen paaviuutisointi näyttyy pikemminkin tunteisiin vetoavana elämysjournalismina kuin analyttisenä yhteiskunnallis-poliittisena käsittelynä. Tämän vuoden Muhammed-pilapiirroskukin osoittaa, että jumala on palannut journalismiin hyvin globaalisti.

• • •

Oma henkilökohtaisen uutisvuoteni on rakentunut Journalismikritiikin vuosikirjan toimittamisen ympärille, sillä kirjan kokoaminen on lähes koko vuoden kestävä projekti. Tämän vuoden aikana minusta on tullut – toisten mielestä ehkä jopa rasittavuuteen asti – arjen mediakriitikko, joka arvioi kotisohvalta milloin mitään kohdetta. Kriittiseen haaviin on jäänyt vuoden aikana paljon pieniä ja isompiakin aiheita, jotka eivät ole kypsyneet jutuiksi saakka. Kriittinen havainnointi on kuitenkin harrastus, jota aion jatkaa.

Journalismikritiikin vuosikirja ilmestyy nyt yhdeksännen kerran. Tarjolla on jälleen paketillinen palautetta journalismin laadusta. Kirjan tarkoituksena on tarjota lukijoille muutakin kuin kotisohvatyypistä arviointia median suorituksesta. Journalismikritiikissä ei kielletä tarkasteltavan ilmiön järkevyyttä tai hyödyllisyyttä. Siinä kuitenkin koetellaan median ja journalismin järjestyksen sekä pätevyysrajoja. Journalismikritiikin vuosikirjan tarkoituksena on koko sen olemassaolon aikana ollut avata keskustelua tutkijoiden,

toimittajien ja median käyttäjien välillä. Vuoropuhelua on koettu saada aikaan monipuolisella kirjoittajakunnalla. Tänä vuonna kirjoittajien joukossa on journalisteja, asiantuntijoita, tutkijoita ja opiskelijoita – kaikki he ovat myös arjen mediakriitikkoja, eli lehtien lukijoita, television katselijoita, radion kuuntelijoita tai vaikkapa bloggaajia. Kiitos kaikille kirjoittajille!

Kiitokset myös toimituskunnalle, joka avuliaasti osallistui tämän kirjan ideointiin ja kokoamiseen. Vuosikirjan toimituskuntaan kuuluivat tutkija Marko Ampuja Helsingin yliopistosta, toimitussihteeri Susan Heikkinen Suomen Kuvalehdestä, päätoimittaja Mikko Honkala Tampereen kaupunkilehti Torista, uutispäällikkö Erkki Hujanen Kalevasta, viestinnän yliopettaja Pirita Juppi Turun Diakonia-ammattikorkeakoulusta, vt. lehtori Seppo Kangaspunta, tutkija Kari Koljonen ja mediakulttuurin tuntiopettaja Kaarina Nikunen Tampereen yliopistosta, toimittaja Harri Palmolahti Yleisradiosta sekä tutkimusjohtaja Esa Reunanen Journalismin tutkimusyksiköstä.

Lisäksi kiitän Jaakko Kahalaa, joka vastasi kirjan ulkoasusta, sekä Yleisradion Touko Yrttimaata ja Juha-Pekka Inkistä, jotka toimittivat Yleisradion kuvamateriaalin. Sirkka Wahlstén puolestaan oikoluki kaikki tekstit, ja informaattikko Margareta Ekman toimitti Journalismin alan kirjojen ja artikkeleiden luettelon. Kiitos heille. Apuansa ovat tarjonneet myös useat vuosikirjan entiset toimittajat, Tiedotustutkimuksen toimitussihteeri Pauliina Lehtonen ja koko Telakka-ryhmä.

Politiikkaa ja juorunalismia

JOURNALISMIKRIITIKIN VUOSIKIRJA 2006

7

